Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija

LASA
Latvijas Atkritumu saimniecības asociācija

Par iepirkuma līguma Nr. IL/78/2021 projekta “Veikt mērījumus pārtikas atkritumu un pārpalikumu apjoma noteikšanai saskaņā ar tehnisko specifikāciju” darba uzdevumu un metodiku

Rūta Bendere, biedrības "Latvijas Atkritumu saimniecības asociācija" valdes locekle

Darbu veikšanas pamatojums:

1. 2015. gadā ANO Ģenerālā asambleja apstiprināja ilgtspējīgas attīstības mērķus 2030. gadam, par vienu no to sasniegšanas mērķrādītājiem nosakot izšķērdētās pārtikas daudzuma uz **vienu iedzīvotāju samazināšanu uz pusi** mazumtirdzniecības un patērētāju līmenī, kā arī apņēmās samazināt pārtikas zudumus ražošanas un piegādes ķēdēs.

2. Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2008/98/EK par atkritumiem paredz, ka dalībvalstīm ir jāveic pasākumi, lai samazinātu pārtikas atkritumu rašanos primārajā ražošanā, pārstrādē un izgatavošanā, mazumtirdzniecībā un citos pārtikas sadales kanālos, restorānos un sabiedriskajā ēdināšanā, kā arī mājsaimniecībās.

Darbu veikšanas pamatojums:

3. Balstoties uz Eiropas Komisijas Deleģēto lēmumu (ES) 2019/1597 ir noteikta vispārīga metodika, pēc kuras arī Latvijā, sākot ar 2020. gadu, vienu reizi vismaz četros gados, tiks veikti mērījumi pārtikas atkritumu un pārpalikumu apjomu noteikšanai katrā pārtikas piegādes ķēdes posmā.

4. Atbilstoši Direktīvas 2008/98/EK 37.panta 3.punktam Latvijai ir jānodrošina, ka par pirmo kalendāro gadu pēc Lēmuma 2019/1957 pieņemšanas, t.i., par 2020.gadu, tiek veikti pirmie detalizētie pārtikas atkritumu un pārpalikumu apjomu mērījumi visos pārtikas piegādes ķēdes posmos - primārajā ražošanā, pārstrādē un ražošanā, mazumtirdzniecībā un cita veida izplatīšanā, sabiedriskajā ēdināšanā un mājsaimniecībās.

Līguma priekšmets

- Pasūtītājs - Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija uzdod un Izpildītājs- biedrība “Latvijas Atkritumu saimniecības asociācija”, apņemas līdz 2021. gada 30.novembrim veikt mērījumus pārtikas atkritumu un pārpalikumu apjoma noteikšanai saskaņā ar tehnisko specifikāciju, kas ir šī Līguma neatņemama sastāvdaļa.

Esošā situācija nosacījumu izpildei

- 2019. gadā ir izpētīta un Latvijas situācijai adaptēta ES apstiprinātā vienotā metodika pārtikas atkritumu un pārpalikumu noteikšanai. Ir sagatavots materiāls “Pārtikas atkritumu mērīšanas rokasgrāmata” (turpmāk – Rokasgrāmata).
- Rokasgrāmatā aprakstīto uzdevumu un tajā ietvertās informācijas mērķis ir sekmēt izveidoto pārtikas atkritumu un pārpalikumu uzskaites formas aizpildīšanu uzņēmumiem un mājsaimniecībām to pārtikas atkritumu un pārpalikumu uzskaitei 2020. gadā un attiecīgi arī turpmāk.

Darba uzdevumi:

- 1. Izstrādāt un saskaņot ar Pasūtītāju Uzsākšanas ziņojumu un detālu darba izpildes plānu un laika grafiku zemāk minēto uzdevumu izpildei, ievērojot darba uzdevumu veikšanas nosacījumus, šādos pārtikas piegādes ķēdes posmos par 2019.gadu un par 2020.gadu, izmantojot Lēmuma 2019/1597 III pielikumā noteiktās pārtikas mērījumu metodes:
- 1.1. primārā ražošana;
- 1.2. pārstrāde un ražošana;
- 1.3. pārtikas mazumtirdzniecība un citāda izplatīšana;
- 1.4. restorāni un ēdināšanas pakalpojumi;
- 1.5. mājsaimniecības.

Sagatavot Noslēguma ziņojumu par pārtikas atkritumu mērījumu rezultātiem, tajā iekļaujot šādas sadaļas:

- Apkopojumu un statistikas datu analīzi par savāktajiem datiem par pārtikas atkritumu un pārpalikumu apjomu visos pārtikas piegādes ķēdes posmos 2019. un 2020.gadā,
- Aizpildītu ziņojumu par pārtikas atkritumu mērījumiem 2019. un 2020.gadā atbilstoši Lēmumam 2019/2000;
- Novērtējumu par veiktās pārtikas atkritumu un pārpalikumu mērīšanā izmantoto metožu efektivitāti un pamatotību dažādos pārtikas piegādes ķēdes posmos, salīdzinājumu par pārtikas atkritumu daudzumiem dažādos pārtikas piegādes ķēdes posmos un datu ziņošanas termiņos,
- Novērtējumu par pārtikas atkritumu un pārpalikumu apjoma tendencēm dažādos pārtikas piegādes ķēdes posmos;
- Aizpildītu kvalitātes ziņojumu par pārtikas atkritumu mērījumiem 2019. un 2020.gadā atbilstoši Lēmumam 2019/2000,
- Novērtējumu par pārtikas atkritumu un pārpalikumu uzskaiti veicinošiem un ierobežojošiem faktoriem un priekšlikumiem to novēršanai vai izmantošanai uzskaites uzlabošanai, izdarīt secinājumus par šī uzdevuma rezultātiem;
- Apkopojumu par darba uzdevumu izpildes rezultātā iegūtajiem secinājumiem par pārtikas atkritumu mērījumu datu ieguvi visa pārtikas piegādes ķēdē.
- Priekšlikumi pastāvīgas un ērtas datu ieguves veikšanai par pārtikas atkritumiem,
- Informācija par informatīvo semināru

KOMISIJAS DELEĢĒTAIS LĒMUMS (ES) 2019/1597

ar ko attiecībā uz vienveidīgai pārtikas atkritumu līmeņu mērīšanai paredzētu vienotu metodiku un obligātām kvalitātes prasībām papildina Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2008/98/EK

Pārtikas atkritumu daudzuma mērīšanas metodika

1. Dalībvalstis katru gadu mēra pilnā kalendārajā gadā radīto pārtikas atkritumu daudzumu.

2. Vismaz reizi četros gados dalībvalstis kādā attiecīgā pārtikas piegādes ķēdes posmā radīto pārtikas atkritumu daudzumu mēra, izmantojot III pielikumā aprakstīto metodiku.

3. Ja netiek izmantota III pielikumā aprakstītā metodika, dalībvalstis kādā attiecīgā pārtikas piegādes ķēdes posmā radīto atkritumu daudzumu mēra, izmantojot IV pielikumā aprakstīto metodiku.

4. Pirmajā pārskata periodā, kas minēts Direktīvas 2008/98/EK 37. panta 3. punkta trešajā daļā, dalībvalstis pārtikas atkritumu daudzumu visos pārtikas piegādes ķēdes posmos mēra, izmantojot III pielikumā aprakstīto metodiku. Attiecīgajā periodā dalībvalstis var izmantot datus, kas jau ievākti saskaņā ar 2017. gadam vai vēlākam laikam spēkā esošo kārtību.

5. Pārtikas atkritumu daudzumus nosaka svaigmasas tonnās.

Eiropas Atkritumu sarakstā attiecībā uz atkritumu veidiem, pie kuriem parasti pieder pārtikas atkritumi, iekļautie atkritumu kodi

Primārā ražošana

02 01 02 dzīvnieku audu atkritumi

02 01 03 augu audu atkritumi

Pārstrāde un ražošana

02 02 atkritumi, kas radušies gaļas, zivju un citu dzīvnieku izcelsmes pārtikas produktu ražošan un apstrādē

02 03 atkritumi, kas radušies augļu, dārzeņu, graudaugu, pārtikas eļļu, kakao, kafijas, tējas un tabakas izstrādājumu ražošanā un apstrādē; konservu ražošanā; rauga un rauga ekstrakta ražošanā, melases pārstrādē un
fermentācijā

02 04 atkritumi, kas radušies cukura ražošanā

02 05 atkritumi, kas radušies piena produktu ražošanā

02 06 atkritumi, kas radušies maizes un konditorejas izstrādājumu ražošanā

02 07 atkritumi, kas radušies alkoholisko un bezalkoholisko dzērienu (izņemot kafiju, tēju un kakao) ražošanā

Eiropas Atkritumu sarakstā attiecībā uz atkritumu veidiem, pie kuriem parasti pieder pārtikas atkritumi, iekļautie atkritumu kodi

Pārtikas mazumtirdzniecība un cita izplatīšana
20 01 08 bioloģiski noārdāmi virtuves un ēdnīcu atkritumi
20 01 25 pārtikas eļļas un tauki
20 03 01 jaukti sadzīves atkritumi
20 03 02 tirgus atkritumi
16 03 06 organiskie atkritumi, kas nav minēti 16 03 05. pozīcijā
Restorāni un ēdināšanas pakalpojumi
20 01 08 bioloģiski noārdāmi virtuves un ēdnīcu atkritumi
20 01 25 pārtikas eļļas un tauki
20 03 01 jaukti sadzīves atkritumi
Mājsaimniecības
20 01 08 bioloģiski noārdāmi virtuves un ēdnīcu atkritumi
20 01 25 pārtikas eļļas un tauki
20 03 01 jaukti sadzīves atkritumi

KOMISIJAS ĪSTENOŠANAS LĒMUMS (ES) 2019/2000ar ko saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2008/98/EK nosaka pārtikas atkritumu datu ziņošanas un kvalitātes pārbaudes ziņojumu formātu

- Direktīvā 2008/98/EK noteikts, ka dalībvalstīm ir pienākums monitorēt un novērtēt pārtikas atkritumu rašanās novēršanas pasākumu īstenošanu, pēc vienotas metodikas mērot pārtikas atkritumu līmeņus, un šos datus ziņot Komisijai. Kopā ar datiem jāiesniedz kvalitātes pārbaudes ziņojums.
- (2) Formātā, kas dalībvalstīm jāizmanto, ziņojot datus par pārtikas atkritumu līmeņiem, jāņem vērā metodikas, kas noteiktas Komisijas Deleģētajā lēmumā (ES) 2019/1597, kurā izklāstīta vienotā metodika, kā mērāmi dalībvalstīs radušos pārtikas atkritumu līmeņi.

Dati par pārtikas atkritumu daudzumiem (svaigmasas tonnās)

Pārtikas piegādes ķēdes posms	Pārtikas atkritumi, kas minēti Deleģētā lēmuma (ES) 2019/1597 1. pantā		Pārtikas atkritumi, kas notecināti kā notekūdeņi vai notecināti notekūdeņos (minēti Deleģētā lēmuma (ES) 2019/1597 3. panta b) punktā)
	Pārtikas atkritumu kopējais daudzums	Atkritumu kopējā daudzuma frakcija, kas sastāv no cilvēkiem apēšanai paredzētām pārtikas daļām (minēta Deleģētā lēmuma (ES) 2019/1597 3. panta a) punktā)	
Primārā ražošana			
Pārstrāde un ražošana			
Pārtikas mazumtirdzniecība un cita izplatīšana			
Restorāni un ēdināšanas pakalpojumi			
Mājsaimniecības			

Dati par pārtikas pārpalikumu apsaimniekošanu nolūkā novērst pārtikas atkritumu rašanos (svaigmasas tonnās)

Pārtikas piegādes ķēdes posms	Pārtika, kas ir tālākizplatīta lietošanai pārtikā (minēta Deleģētā lēmuma (ES) 2019/1597 3. panta c) punktā)	Pārtika, kas laista tirgū pārveidošanai par barību (minēta Deleģētā lēmuma (ES) 2019/1597 3. panta d) punktā)	Agrākie pārtikas produkti (minēti Deleģētā lēmuma (ES) 2019/1597 3. panta e) punktā)
Primārā ražošana			
Pārstrāde un ražošana			
Pārtikas mazumtirdzniecība un cita izplatīšana			
Restorāni un ēdināšanas pakalpo-jumi			
Mājsaimniecības			
Kopā			